

Afgørelser – Reg. nr.: 00048.00

Fredningen vedrører: Møens Klint Adgang - ikke gennemført fredning

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

08-04-1919

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

OPHÆVET
INDHOLDSFORTEGNELSE

- Kendelse af 6/8 1920 (Ofn) med visse ændringer stadfæstelse af
- Kendelse af 8/4 1919 (nævn) om fredning af og off. adgang til Møens Klint m.v.

Fredning ~~formentlig~~ ikke gennemført, da erstatning ikke blev bevilget af finansudvalg (jfr. ofn. j.nr. 18)

365 MØN KOMMUNE

1512 II SØ

1512 III NØ

, Magleby

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Præste Amtsraadskreds

K e n d e l s e

afsagt den 8. April 1919.

I Andragender af 23. og 26. Juni 1917 anholdt Foreningen for Naturfredning Nævnet om snarest at optage Spørgsmaalet om Fredning af Møens Klint m.m. til Behandling og Kendelse i Overensstemmelse med Loven om Naturfredning af 8. Maj s.A., idet Foreningen nærmere anholdt om, at Fredningskendelsen maatte komme til at omfatte:

1. De egentlige Kridtformationer med tilhørende Fald og dermed sammenhængende nødvendige Dele af Skoven samt foranliggende Strand.
2. Saa stort et Areal af den øvrige Klinteskov og tilliggende Areal, som Fredningsnævnet mener bør fredes under Hensyn til de foreliggende Omstændigheder og den dermed forbundne Bekostning.
3. En Del paa det eventuelt fredede Areal voksende Planter, som nærmere vilde blive angivne af Udvalget for Naturfredning.
4. Sikring af Adgang for Almenheden til Strandbredden og de øvrige fredede Arealer i samme Omfang som hidtil faktisk tilladt og udøvet og til Veje og Stier i den øvrige Klinteskov som hidtil.

Foreningen har tillige med Hensyn til den eventuelle Erstatning til Ejeren bemærket, at Fredninger under 1, da de der nævnte Kridtformationer falder ind under de i Fredningsloven nævnte geologiske Dannelser, vil kunne ske uden Betaling af nogen Erstatning, ganske bortset fra, at Ejeren heller ikke kan antages at lide noget Tab ved Fredningen, at Andragendet ikke gaar ud paa, at Ejeren skal vedligeholde noget, da han menes af andre Grunde, derunder ogsaa sine Forpligtelser overfor Hotellet, alligevel at være nødt til at vedligeholde Vejene og Stierne, at der efter Loven ikke kan kræves Erstatning for Fredning af de ommeldte Planter, samt at Ejeren ikke skønnes at lide noget Tab ved Fredningen efter 4, men at Adgangen iøvrigt i umiddelige Tider har været fri og faktisk er benyttet, saa at der sikkert i saa Henseende er vundet Alderstidshævd.

Foreningen har endvidere anført, at det forekommer den, at det vil være naturligt med Hensyn til Erstatningens Udredelse at bringe

Lovens § 13² til Anvendelse.

I Andragende af 1. Juli 1917 anholdt derefter Udvalget for Naturfredning om Fredning af Møens Klint med tilstødende Arealer under Henvisning til, at dette Terræn af naturvidenskabelige og historiske Grunde bør bevares og vedligeholdes i naturlig Tilstand med Sikring af Almenhedens Adgang til det paa Grund af dets Skønhed og Ejendommeligheder, hvorhos Udvalget nærmere præciserede Andragende saaledes, at Fredningen bør komme til Anvendelse paa efternævnte 1-4 nævnte Omraader paa følgende Maade:

1. Selve Kridtklinten med mellemliggende Fald, Sand- og Lerpartier hele dens Udstrækning fra Klintholms Skel mod Liselund i Nord Ørekulen i Syd med dertil hørende Strandbred og Forstrand samt saa stor Brømme af det tilstødende Areal oven for Klinten, at Grænsen for Klintens Omraade regnes som liggende 25 m indenfor Punkter, paa hvilke Faldenes øvre Ende grænser til det ovenfor gende Terræn.

x Fredningen skal bestaa i absolut Forbud mod al Brydning eller Bortførelse af Kridt, Ler, Grus, Sand, Flint og andre Sten i selve Klinten og al Bortførelse af dette Materiale fra Strandbred og Forstrand, dels mod al Borthugning af Træer, Buske samt mod Beskaadning af anden Plantevækst paa Klinten og i Faldene og dels endelig mod Opførelse af Bygningsværker af hvad Art nævnes kan med Undtagelse af de fornødne Trapper, Stiger samt Rækværker eller de til Sikring af selve Klinten nødvendige Foranstaltninger, dog at Bortfjernelse af mindre værdifulde Træer eller Buske skal kunne finde Sted ved Anlæg af Stier eller for at vedligeholde ældre eller aabne nye Udsigtspunkter fra Klinten.

Fredningen skal haandhæves ved, at det paalægges Stedets Politiovermyndighed ex officio at skride ind mod Overtrædelser af Forbudene som imod andet Hærværk, udøvet mod de til Almenhedens Nytte stiftede Indretninger og uopholdelig gøre Anmeldelse af det forefaldne til Nævnet efter Fredningslovens § 6.

2. Klinteskoven i en Strækning af c. 1 km Bredde fra Klinten at regne, saaledes at Fredningsarealets Nord- og Sydgrænser bliver Skovens. Fredningen skal bestaa i Skovens Behandling som Værnskov, i hvilken ingen Del af Arealet blottes ved større sammenhængende Hugster, og

i hvilken den naturlige Skovvegetation bevares, i hvilket Øjemed der særlig bør anvendes Plukhugst, ligesom Bøgen paa bedre Jordsmon først efter Opnaaelsen af en Alder af mindst 100 Aar bør fornyes og Granerne, hvor de forekommer i større Partier, bør borthugges efterhaanden, medens de derved fremkomne Aabninger overlades til den naturlige Vegetation, idet dog Bøgens Indvandring paa disse Arealer bør begunstiges ved Saaning eller Plantning. Nye Bebyggelser skal være forbudt i det under 1 nævnte Omfang.

Fredningen bør haandhæves ved, at Skovens Behandling undergives Kontrol af en forstlig og naturvidenskabelig Statsmyndighed, der navnlig bærer Ansvaret for al Skovhugst. Hertil anbefales Bestyrelsen af Statens forstlige Forsøgsvæsen eller eventuelt Landbohøjskolens Skovbrugsephorat. Ejeren skal være pligtig til at efterkomme denne Myndigheds Anvisninger til Skovens Behandling, men skal som hidtil have fuld Raadighed over Udbyttet af Skovhugsten og skal som hidtil drage Omsorg for Vedligeholdelsen af Veje, Stier og Afspærringer samt bære Omkostningerne ved Træfældning, Foryngelser og ordinære Skovarbejder. Ejeren skal være pligtig til ikke at lægge nogen Hindring i Vejen for Almenhedens Færden i den paagældende Del af Klinteskoven, men har Ret og Pligt til at søge at hindre og eventuelt at anmelde for Politimyndighederne eller efter Omstændighederne Nævnet Hærværk eller anden Skade paa Skoven, som han erfarer og er en Følge af Almenhedens fornævnte fri Adgang.

3. To Arealer udenfor Klint og Klinteskov.

a. Arealet, der fra Klinteskovens Nordgrænse strækker sig langs Klinten til Klintholms Skel imod Liselund og betegnes som Jydelejet samt Slotsbankerne indbefattende store og lille Langebjærg. Fredningen skal omfatte det østlige udyrkede Parti grænsende mod det dyrkede Land mod Vest, imod Nord begrænset af Liselund Skel og imod Syd af Klinteskovens nordlige Stengærde, og skal bestaa i absolut Forbud mod Dyrkning, mod Opførelse af Bygningsværker ud over Anbringelse af Telte og lignende til ganske midlertidig Brug, mod Skovning eller Hugst, mod Kridt-, Grus-, Sand- eller Lergravning og mod Bortfjærnelse af store Sten. Derimod er der ikke Anledning til Forbud mod Græsning af løsgaaende Heste, Køer og Faar i lignende Udstrækning som hidtil.

Fredningen maa haandhæves som ad 1.

- b. Arealer, kaldet Høvdblege, som Syd for den Del af Klinteskoven, der benævnes Bjærgene, strækker sig mod Syd.

Fredningen skal omfatte det Parti, som paa de 3 Sider begrænses af Klinteskoven og paa den sydlige Del af den Grøftevold, der forbinder de fremspringende Skovpartiers Sydside.

Fredningen skal bestaa i absolut Forbud mod Dyrkning, Opførelse af Bygningsværker, Hugst og Bortfjærnelse af Bevoksning, Kræmmeri af Grus-, Sand- eller Lergravning, Sprængning eller Bortfjærnelse af store Sten. Affald eller lignende maa ikke henlægges paa området, ligesom enhver Opfyldning maa forbydes.

Fredningen maa haandhæves som ad 1.

4. De af Klintholms Ejere frivilligt truffne Foranstaltninger til Beskyttelse af de paa Klinten og tilstødende Omraader naturligt forekommende sjældne eller paa anden Maade mærkelige Planter skal til fremtidig fortsat Overholdelse, saaledes at der paa de under I-III nævnte fredede Arealer ikke af Uvedkommende maa opgraves eller bortføres naturligt forekommende urteagtige Planter eller Plantegrupper, og at det paa samme Arealer med tilstødende Omraader er forbudt at plukke eller paa anden Maade beskadige følgende voxende mærkelige Planter:

Af Gøgeurter

Rubladet Gøgeurt (*Orchis ustulatus*),
Storkronet Gøgeurt (*Orchis purpureus*),
Horndrager (*Anacamptis pyramidalis*),
Rødblomstret Hullæbe (*Helleborpe astrorubens*),
Hvidgul Skovlillie (*Cephalanthera grandiflora*),
Rød Skovlillie (*Cephalanthera rubra*),
Skov-Koralrod (*Corallorhiza virescens*),
Knælæbe (*Epipogon aphyllus*).

Af andre Urter,

Skov-Svingel (*Festuca silvatica*),
Sand-Gaasemad (*Arabis arenosa*),
Rankskulpet Hjørneklap (*Erysimum hieraciifolium*),
Vaar-Potentil (*Potentilla verna*),
Blære-Smelde (*Silene venosa*, var. *petraea*),

Primula-Bestarterne.

Fredningen maa haandhæves som ad 1.

I en af Nævnet fra Naturfredningsraadet indhentet Betænkning har dette med nærmere Begrundelse i det hele sluttet sig til det i Andragendet fra Udvalget for Naturfredning indtagne Hovedstandpunkt, idet Raadet har bemærket, at Spørgsmaalet om Fredning af Møens Klint maa siges at være af en af de mest betydningsfulde Fredningssager, som kan rejses her i Landet, og at det, da Klinten er vel kendt og højt skattet langt ud over Landets Grænser, baade af nationale og af internationale Hensyn maa være en Ærespligt for Landet at sørge for en tilfredsstillende Fredning af den. Raadet har ogsaa væsentligt tiltraadt Udvalgets Forslag om Fredningens nærmere Udførelse, men har dog anbefalet, at Ledelsen af Klinteskovens Behandling efter Fredningens Iværksættelse overgaar til et særligt Udvalg, i hvilket ikke alene forstlig, men tillige særlig geologisk og botanisk Kundskab er repræsenteret, i Stedet for til en af de af Udvalget foreslaaede Institutioner, ligesom Raadet ogsaa har anbefalet, at foruden Klinten og en Del af Klinteskoven samt Jydelejet m.v. og Høvdblege ogsaa Huno Søen med dens Skovkrans inddrages under Fredningen, hvorhos Raadet tillige særlig har nævnt, at der ikke bør tillades opført nogen Slags permanent Bygning paa det fredede Omraade med Undtagelse af Træbygningsværker af rent turistmæssig Karakter, saasom Udsigtstaarne, Rækværker og Trapper, men ikke Restaurations- og Udsalgs-Rum. Raadet har endelig fremhævet, at den efter dets Mening allerheldigste Løsning af Sagen vilde være, at Staten overtog hele Klintholm Gods, og at Klinten og Klinteskoven blev en dansk Nationalpark.

Ejeren af Klintholm Gods, ved Sagens Paabegyndelse Kammerherreinde Th. Scavenius, nu Godsejer S. Scavenius, har mod Andragenderne og Naturfredningsraadets Skrivelse gjort gældende, at Naturfredningslovens Bestemmelser ikke for Tiden bør bringes til Anvendelse i det foreliggende Tilfælde, da det ikke rammes af Lovens Tanke, idet denne Lov, som er en Undtagelseslov, ^{kun} bør bringes i Anvendelse, hvor en Ejer bringer Almenhedens Interesser i en Ejendom i virkelig og aktuel Fare, hvilket ikke er Tilfældet her. Det fremhæves saaledes, at det eneste, Ejeren tager fra Forstranden, er Kugleflint i meget begrænsede Kvantiteter,

hvilket er udtrykkelig hjemlet ved Kystfredningsloven som uskadeligt og derhos ikke blot er tilladt Ejeren, og at Ejeren aldrig har brudt Kridt af Klinten eller hugget Trær i Faldene, ligesaa lidt som der hugges paa Kridtbakkerne inde i Skoven, hvor der ikke kan ventes ny Vegetation efter den nuværende. Hvad særlig Klinteskoven angaar, bemærkes det, at Ejeren ikke har i Sinde at lukke den for Adgang som hidtil, og hævdes, at den gældende Skovplan, hvorefter Omdriften af Bøgen er 12 Aar, altsaa mere end i Udvalgets Andragende krævet, fyldestgør de betydelige Fredningskrav, og at et Paalæg om Drift af en saa betydelig Del af Skoven som foreslaaet som Værnskov i Plukhugstdrift og med Udelukkelse af visse Træsarter, som det er forstmæssigt og økonomisk rigtigt at vende, samt efter en fremmed Myndigheds Anvisning og under dens Kontrol er et saa væsentligt Indgreb i Ejerenes Dispositionsret over hans Ejendomme og dermed i hans Ejendomsret, at der kun bør kunne ske mod en meget betydelig Erstatning og selv bortset herfra synes at maatte falde udenfor Lovens Tanke, da det maa siges at være i direkte Modstrid med Grundloven. Og med Hensyn til Fordringen om Forbud mod Opførelsen af Bygninger, særlig Hoteller, paa de Arealer, der tænkes fredede, henpaa det urimelige i et slikt Forbud for dette Omraades Vedkommende, dens Udviklingen ellers gaar i Retning af at drage Turister til naturskønne Steder og i det Øjemed at opføre Hoteller der.

For Jydelejets Vedkommende har Ejeren ikke gjort særlig Indsigelse mod dets Fredning, men fremhævet, at der af Skønhedshensyn hidtil ikke er tilladt Villabebyggelser der, hvorimod det er klart, Fremtidens store Klintehotel, hvis det kommer, netop maa ligge der. For Høvdbleges Vedkommende har Ejeren nærmest udtalt Sympati for Fredning, medens han bestemt protesterer mod Forslaget om, at Huno Sø med Skovkrans inddrages under Fredningen, som et for Ejeren meget økonomisk skadeligt Forslag. Ejeren har intet haft at indvende mod Forslaget om Fredning af visse Planter.

Den Ejeren tilkommende Erstatning i Tilfælde af Fredningens Genneførelse trods hans Protest derimod har han ansat saaledes:

Erstatningen vedrørende Klinten med Strand og Faldene har han ansat til 15000 Kr. aarlig, idet han har anført, at Samling af Kugleflint i Øjeblikket giver 1000 Kr. aarlig og tidligere har givet henved 3000 Kr. aarlig samt rimeligvis vil stige i Fremtiden, at der vel hid-

til ikke er brudt Aridt paa det paagældende Omraade, men at det kan forudsees, at Industrien engang i Fremtiden vil faa Brug for Kridtet der, hvilken Muligheds Udnyttelse afskæres ved Fredningen og derfor bør tages i Betragtning ved Erstatningens Fastsættelse, at den nuværende Ejer vel ifølge Tradition føler sig bunden til ikke at kræve Afgift af Klintebesøgende, men at der med Henblik paa Ejendommens mulige Overgang paa andre Hænder bør tages Hensyn til Muligheden af en saadan Indtægt ved Fastsættelse af Erstatningen i Anledning af den foreslaaede fri og uhindrede Adgangsret for Almenheden, med Hensyn til hvilken han nærmere har bestridt, at der kan være vundet Hævd, ligesom der ved denne Adgang bør tages Hensyn til Udgifter ved Veje, Rækværker, Trapper, Skade i Skoven, forøget Opsyn m.v., at Ejeren af Skønhedshensyn ikke tidligere har foretaget Hugst i Faldene, men at Udelukkelse fra Adgangen dertil kræver Erstatning, samt at den foreslaaede Udelukkelse af Bebyggelse ogsaa kræver Erstatning.

Erstatningen ved Gennemførelsen af Forslaget om Behandling af den af Udvalget nævnte Del af Klinteskoven som nævnt har Ejeren ansat til 50 Kr. aarlig pr. Td. Land (Arealet antagelig henved 550 Tdr. Land), medens han for Fredning af Jydelejet kræver en Erstatning baseret paa, hvor meget der kan antages at kunne sælges som Villagrunde, saaledes at der for dette Areal sættes en Pris svarende til Prisen for Villagrunde paa lignende Steder andensteds i Landet. For Høvdblege sætter han Erstatningen til, hvad Arealet er værd til Udlejning + et Beløb til Skatter. For Fredning af Hunø Sø med Skovkrans har Ejeren ikke ansat sin eventuelle Erstatning.

De foreliggende Andragender har fra første Færd haft Nævnets Sympati, men man kom hurtigt under Sagens Behandling - under hvilken man har haft sagkyndig Bistand i forstlig Henseende af Skovrider ved Statens Skovvæsen Vestergaard - til den Opfattelse, at Andragendet fra Udvalget ikke kunde gennemføres uden betydelig Begrænsning, naar ikke en mindelig Ordning med Ejeren kunde naas, og at der overhovedet uden en saadan paa Grund af Forholdene ikke let kunde naas et tilfredsstillende Resultat, og denne Opfattelse har været væsentlig bestemmende for Sagens Behandling og den Tid, denne har staaet paa, idet man overfor de for en forligsmæssig Ordning fra Ejeren Side fremkomne Vanskeligheder hidrørende fra hans og Nævnets forskellige Syn paa Sagen har ment, saa længe Haabet om en mindelig Ordning ikke absolut maatte anses ude-

lukket, i Sagens Interesse ikke at burde skride til Kendelses Af- sigelse. Man har da paa forskellig Maade søgt at faa en mindelig Ordning i Stand og derunder ogsaa, i Tilknytning til Naturfrednings- raadets fremsatte Tanke om Statens Erhvervelse af Klintholm Gods, ved en Erhvervelse for Staten af Klinten og en Del af Klinteskoven, men alle de paagældende Forhandlinger ere dog endte uden at føre til det ønskede Resultat, og man anser nu en forligsmæssig Ordning for Tiden udelukket og derfor Sagens Afgørelse ved Kendelse for nød-

Naar der da nu skal tages Stilling til Sagen paa Basis af Andragenderne med Naturfredningsraadets Skrivelse og Ejerens dertil fremsatte Indsigelser maa Nævnet i første Række finde, at Betingelserne for Fredning i Henhold til Loven af selve Møens Klint i det Andragendet fra Udvalget for Naturfredning angivne Omfang er til Stede, dog saaledes at den i Landbrugsministeriets i Medfør af Kystfredningsloven af 18. Maj 1906 udstedte Bekendtgørelse af 17. November 1915 tilladte begrænsede Borttagning af Materialier fra Kysten fremdeles maa finde Sted.

Etablering af en egentlig Kystsikring til Betryggelse af Klintens Bevaring gaar Andragenderne og Naturfredningsraadets Skrivelse ikke ud paa, hvorimod Ejeren har rejst Spørgsmaal herom, men Nævnet maa, i Overensstemmelse med Naturfredningsraadets, anse dette Spørgsmaal som liggende udenfor Naturfredningslovens og derfor ogsaa Nævnets Omraade og hørende under Kystfredningsloven.

Hvad dernæst angaar Forslaget om Fredning af en Del af Klinteskoven paa den af Udvalget og Naturfredningsraadets nærmere angivne Maade, skønner man ikke rettere end, at dette Forslag efter Forholdenes Beskaffenhed gaar Ejerens Rettigheder nærmere end hjemlet ved Loven og derfor mod hans Protest ikke kan gennemføres i dets fulde Omfang, og man maa overhovedet særlig under Hensyn til den for Skoven gældende Skovplan og Skovens Egenskab som Fredskov formene, at der i ethvert Tilfælde for Tiden ikke er Grund til at gaa videre med Hensyn til Naturfredningslovens Anvendelse paa dens forstlige Behandling end til det, man maa anse for absolut nødvendigt for at bevare en tilstrækkelig stor Del af Klinteskoven som Værnskov for Bevoksningen paa Klinten og i Faldene, og man finder det tilstrækkeligt i dette Øjemed, at en Skovbræmme med Vestgrænsen, i Hovedsagen følgen-

de en Række Lavninger i Terrænet, i en Afstand fra Klintens Overkant af 400-600 m, jfr. medfølgende Kort, noget lempet til begge Sider af Hensyn til Afdelingssystemet, fredes saaledes, at det paalægges Ejeren ikke paa denne Brømme at forynge et større sammenhængende Areal samtidig end 3 ha samt at anlægge Hugstfølgen saaledes, at der ikke forynges Skov, der støder op til Kulturer, forinden disse er fuldstændig sluttede og har naaet Mandshøjde, hvorhos Bevoksningerne paa Aasene ikke maa afdrives og Naaletræsarealet ikke udvides over Arealer, der egne sig til Løvtræ, ligesom der under Foryngelsen maa drages Omsorg for, at Livsvilkaarene for Bevoksningerne paa Klinten og i Faldene ikke væsentlig forringes.

Man anser det ogsaa for tilstrækkeligt, at det foreslaede Forbud mod Bebyggelse i Skoven indskrænkes til nævnte Brømme og til at gaa ud paa, at der paa dette Terræn kun maa bygges med Nævnets Sanktion og da kun i turistmæssigt Øjemed, derunder dog til Hotel, Restauration og Udsalg.

Medens der ikke efter Nævnets Skøn for Tiden findes Grund til Kendelse om Fredning af Jydelejet og Slotsbankerne og heller ikke af Huno Søen med Skovkrans, med Hensyn til hvilke Terræner, der ikke i Andragender er fremsat Ønske om nogen Ændring i deres nuværende Behandling, kan man derimod gaa med til Forslaget om Høvdbleges Fredning, der ikke møder Modstand fra Ejers Side og tilsigter Tilvejebringelse af en anden og mere tilfredsstillende Tilstand end nu paa dette Terræn. Dog bør denne Fredning, da Høvdblege er bortforpagtet saaledes, at Forpagtningen først lovligt kan opsiges til 1. Maj 1920, først indtræde fra denne Dato.

Forslaget om visse Planters Fredning paa det Terræn, der ifølge foranstaaende efter Udvalgets Mening bør fredes, maa man ganske billige, og det samme gælder Forslaget om Almenhedens Adgang til Strandbredden og det nævnte Terræn, og man mener, at Adgangen bør gælde hele Klinteskoven som hidtil.

Hvad angaar den Erstatning, der bør tillægges Ejeren i Anledning af den Fredning, som saaledes efter Nævnets Opfattelse nu bør fastslaaes og gennemføres, skal først bemærkes, at Udelukkelsen af den af Ejeren som en Fremtidsmulighed omtalte Kridtbrydning ikke nu findes at burde tillægges nogen Betydning ved Erstatningens Fastsættelse, medens det maa være forbeholdt i Fremtiden, hvis Betingelserne for,

at denne Mulighed skulde blive aktuel, maatte komme til at foreligge, at optage Spørgsmaalet om Erstatning i saa Henseende til Behandling. Derimod maa den angivne Fredning af en Skovbræmme og af Høvdblege (der udgør c. 12 ha) medføre en Erstatning til Ejeren for formindsket Indtægt, i hvilken Henseende man finder en Erstatning af henholdsvis 500 Kr. og 300 Kr. aarlig passende.

Iøvrigt maa Fredningen antages ikke at medføre Tab for Ejeren, idet der ikke derved lægges nye Byrder med forøgede Udgifter paa Ejeren, hvis Udgifter i Anledning af Almenhedens Adgang og dens Benyttelse af Veje, Stier, Trapper og lignende i hidtidigt Omfang desuden under de sædvanlige betingelser hans Indtægter af Hoteldriften, hvilke paaregnes ikke at ville blive formindskede ved Fredningen, og særlig findes der ikke nu i Medfør af Loven her, hvor det ikke drejer sig om Aabning af en hidtil Almenheden nægtet Adgang, men kun om Fastslaaen af en ^{der} umindelige Tider indrømmet vederlagsfri Adgang, at være Hjælpemiddel for Paalæg af Erstatning af Hensyn til Fredningens lukkelse af Muligheden af Opkrævning en Gang i Fremtiden af Afgifter for Adgang som af Ejeren nævnt, aldeles afset fra Spørgsmaalet, der dog ikke er vundet Hævd for Almenhedens Adgang i hidtidigt Omfang og nævnte Mulighed saaledes er udelukket. Men da Fredningen i Henhold til Loven i det hele angivne Omfang dog, selv om den saaledes, afset fra Skovbræmmen og Høvdblege, maa antages ikke at medføre egentligt Tab for Ejeren, kan paaregnes i Sammenligning med de nuværende Forhold at ville kunne medføre forøgede Gevinst og Ulemper for Ejeren, bør der efter Nævnets Mening gives ham Erstatning ogsaa herfor, og man finder, at der herefter i det hele passende for Fredningen kan tillægges ham en aarlig Erstatning af 2000 Kr., som, idet der afses fra den korte Udskydning af Fredningens Ikrafttræden for Høvdbleges Vedkommende, tillægges Ejeren fra 1. d.M. at regne og skal udbetales med Halvdelen forud i April og Oktober Maanedene, første Gang, naar Sagen er gaaet endelig i Orden.

Man finder i Tilslutning til det af Foreningen anførte, at Betingelserne for Anvendelse af Fredningslovens § 13, 2. er til Stede, saaledes at det efter Omstændighederne kan paalægges Statskassen at udrede 2/3 af Erstatningen og Præstø Amtsrepartitionsfond at udrede 1/3 deraf. Paa samme Maade bør de ved Sagens Behandling for Nævnet

paaløbne Udgifter efter nærmere Opgørelse af Nævnets Formand afholdes.

T h i e r a g t e s :

Møens Klint med mellemliggende Fald, Sand- og Lerpartier i hele dens Udstrækning fra Klintholm Skel imod Liselund i Nord til Ørekulen i Syd med dertil hørende Strandbred og Forstrand samt en saa stor Brømme af det tilstødende Areal oven for Klinten, at Grænsen for Klintens Omraade regnes som liggende 25 m indenfor de Punkter, paa hvilke Faldenes øvre Ende grænser til det ovenfor liggende Terræn, bør fredes overensstemmende med det af Udvalget for Naturfredning fremsatte Forslag, saaledes som nærmere anført foran under 1, dog saaledes at den i Landbrugsministeriets i Medfør af Kystfredningsloven udstedte Bekendtgørelse af 17. November 1915 tilladte begrænsede Borttagning af Materialier fra Kysten fremdeles maa finde Sted.

Endvidere bør den angivne Brømme af Klinteskoven med Vestgrænsen, i Hovedsagen følgende en Række Lavninger i Terrænet, i en Afstand fra Klintens Overkant af 400-600 m, noget læmpet til begge Sider af Hensyn til Afdelingssystemet, fredes forstligt som foran nærmere præciseret og endvidere saaledes, at der derpaa kun maa bygges med Nævnets Sanktion og da kun i turistmæssigt Øjemød, hvorunder til Hotel, Restauration og Udsalg.

Yderligere bør det fornævnte Areal Høvdblege fredes som af Udvalget foreslaaet, ligesom ogsaa den af Udvalget foreslaaede Fredning af visse Planter bør finde Sted for Klintens, Klinteskovens og Høvdbleges samt Jydelejets og Slotsbankernes Vedkommende.

Endelig bør Almenheden have Adgang til Klinten og det øvrige ifølge foranstaaende fredede Terræn i samme Omfang som hidtil faktisk tilladt og udøvet samt til Veje og Stier i den øvrige Klinteskov og Jydelejjet med Slotsbankerne som hidtil.

I Erstatning bør der svares Ejeren aarlig fra 1. d.M. at regne 2000 Kr. der udredes med $\frac{2}{3}$ af Statskassen og $\frac{1}{3}$ af Præstø Amtsrepartitionsfond, og paa samme Maade vil Udgiften til nærværende Sags Behandling være at afholde.

At efterkomme under Adfærd efter Loven.

Finansudvalgene afslog at bevilge Pengene,
hvorfor Fredningssagen bortfalder.

U D S K R I F T

af

Overfredningsnævnets Forhandlings- og Kendelsesprotokol.

Aar 1920 den 6'August afsagde Overfredningsnævnet følgende Kendelse i Sagen angaaende Fredning af og Adgang for Offentligheden til Møens Klint m.v., forelagt i Henhold til Naturfredningslovens § 16 og indanket af Godsejer Sophus Scavenius.

Foreløbig bemærkes, at Overfredningsnævnet fra samtlige Panthavere ^{og andre} i de paagældende Ejendomme berettigede, hvis Rettigheder kunde berøres ved Fredningen, har fremskaffet skriftlige Erklæringer om, at den indankede Kendelse i Forhold til dem skal have samme Retsvirkning, som om de havde været behørigt indvarslede til det i Naturfredningslovens § 8 omhandlede Møde.

Med Hensyn til Fredningen af det i Kendelsen under Nr. 1 angivne Omraade findes det at kunne tilstødes den Lempelse, at der paa det Omraade, som ligger mellem Klintens Overkant og de Linjer, der drages 25 m indenfor de Punkter, paa hvilke Faldenes øvre Ende grænser til det ovenfor liggende Terræn, kan finde Hugst Sted efter Fredningsnævnets nærmere Tilladelse, saaledes at Udvisningen foretages med sagkyndig Bistand og med det Formaal at give Bevoksningen de bedst mulige Livsbetingelser og den største Levedygtighed, ligesom det skal være Ejeren tilladt at borttage udgaaede Træer, hvorimod Opsamling af Sankobrænde ikke er tilladt.

Af det i Kendelsen under Nr. 3 b omhandlede omraade Høvdblege findes at kunne undtages fra Fredningen et opdyrket Areal, stort 19.110 m², som ligger ved Foden af Bakkerne mod Syd, langs den Grøftevold, der danner Høvdbleges sydlige Grænse; dette Areal, der er udlejet til Boelsmand M.P.Rasmussen, er indtegnet med Rødt paa et under Sagen fremlagt Kort. Fredningen af den øvrige Del af Høvdblege træder først i Kraft den 1'Maj 1921.

Da den i Kendelsen under Nr. 4 omhandlede Fredning af visse Plantearter rettest bør søges gennemført ved en af Justitsministeriet i Medfør af Naturfredningslovens § 20 udfærdiget Bekendtgørelse, ved hvilken der kan træffes de fornødne Foranstaltninger til dens Gennemførelse, bør Bestemmelserne herom udgaa af Kendelsen.

Den Ejeren tilkommende Erstatning, der findes at burde ansættes til et Beløb een Gang for alle, fastsættes til 40.000 Kr., der udrædes med 2/3 af Statskassen og 1/3 af Præstø Amtsrepartitionsfond.

Iøvrigt vil den indankede Kendelse være at stadfæste i Henhold til de i samme anførte Grunde.

T h i b e s t e m n e s:

Den af Fredningsnævnet for Præstø Amtsraadsreds den 8'April 1919 afsagte Kendelse angaaende Fredning af og Adgang for offentlig-

heden til Møens Klint m.v. stadfæstes, dog saaledes at der paa det Omraade, som ligger mellem Klintens Overkant og de Linjer, der drages 25 m indenfor de Punkter, paa hvilke Faldenes øvre Ende grænser til det ovenfor liggende Terræn, kan finde Hugst Sted efter Fredningsnævnet's Tilladelse og i det ovenfor angivne omfang, at det ovenfor nærmere betegnede Areal af Høvdblege, stort 19.110 m², undtages fra Fredningen, at Fredningen af den øvrige Del af Høvdblege først træder i Kraft den 1'Maj 1921, at Bestemmelserne om Fredning af visse Plantearter ophæves, og at den Ejeren tilkommende Erstatning fastsættes til 40.000 Kr.

